

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1973-1974.

8 NOVEMBER 1973

### WETSVOORSTEL

tot wijziging van het koninklijk besluit n° 254 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk Staatspersoneel en het daarmee gelijkgesteld personeel en van het koninklijk besluit n° 255 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het leger en van de Rijkswacht.

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De problemen waarmee de mensen van de 3<sup>de</sup> leeftijd en zelfs de hoogbejaarden hebben af te rekenen, krijgen gelukkig steeds meer de aandacht.

Er werd een Hoge Raad opgericht om die vraagstukken te bestuderen en de middelen te zoeken waardoor zo spoedig mogelijk verbetering kan worden gebracht in de toestand van deze categorie, die steeds talrijker wordt ingevolge de verlenging van de levensduur.

Nu worden op de inkomsten van de weduwen van leden van het rijkspersoneel en van personeelsleden in overheidsdienst twee soorten afhoudingen toegepast die onverenigbaar zijn met de doelstellingen van allen die zich over de vraagstukken in verband met de bejaarden buigen :

#### A) Vermindering van de overlevingspensioenen wegens leeftijdsverschil tussen de echtgenoten.

De artikelen 11 en 12 van de koninklijke besluiten n° 254 en n° 255 van 12 maart 1936 (*Belgisch Staatsblad* van 13 maart 1936 en erratum van 2 april 1936), gewijzigd bij de wet van 30 april 1958 (*Belgisch Staatsblad* van 18 mei 1958) bepalen verschillende op het overlevingspensioen toe-

## Chambre des Représentants

SESSION 1973-1974.

8 NOVEMBRE 1973

### PROPOSITION DE LOI

modifiant l'arrêté royal n° 254 unifiant le régime des pensions des veuves et des orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé et l'arrêté royal n° 255 unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie.

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Les difficultés rencontrées par les personnes du 3<sup>e</sup> âge et même du grand âge sont heureusement de plus en plus fréquemment évoquées.

Un Conseil supérieur a été créé pour étudier ces problèmes et pour rechercher les moyens de remédier le plus rapidement possible à la situation de cette catégorie sociale de plus en plus nombreuse en raison de l'augmentation de la longévité.

Or, les revenus des veuves d'agents de l'Etat et des services publics subissent deux sortes de réductions qui ne sont pas compatibles avec les préoccupations de tous ceux qui se penchent sur les problèmes du grand âge.

#### A) Réduction des pensions de survie pour différence d'âge entre le mari et l'épouse.

Les articles 11 et 12 des arrêtés royaux n°s 254 et 255 du 12 mars 1936 (*Moniteur belge* du 13 mars 1936 et erratum du 2 avril 1936) et modifié par la loi du 30 avril 1958 (*Moniteur belge* du 18 mai 1958) prévoient différents pourcentages de réduction des pensions de survie

passelijke afhoudingspercentages per jaar leeftijdsverschil en wel vanaf een verschil van tien jaar.

Die percentages worden zelfs verdubbeld wanneer het huwelijk na de pensionering aangegaan werd.

Zo kan het gebeuren dat de weduwe op geen pensioen recht heeft wanneer het verschil in leeftijd vijftientig jaar of meer bedraagt.

De wetgever van 1958 heeft de misbruiken willen uitschakelen, zoals dat reeds het geval was met de wet van 1844 op die pensioenen.

Thans wordt erkend dat deze strenge wet onrechtvaardig is voor vrouwen die gedurende lange jaren hun echtgenoot hebben verzorgd, vooral wanneer uit dit huwelijk kinderen zijn geboren.

Een aanmerkelijke vermindering of zelfs de totale afschaffing van het pensioen van die weduwen heeft tot gevolg dat zij plotseling van een normale toestand in ellendige omstandigheden terechtkomen waardoor zij ten laste vallen van andere diensten.

Ziehier een voorbeeld :

Een lid van het rijksperoneel is geboren in 1900 en treedt in rijksdienst in 1919. Hij wordt benoemd tot ambtenaar in 1925, huwt hetzelfde jaar en wordt gepensioneerd in 1953.

Gedurende 33 jaar worden van zijn wedde de reglementaire bedragen afgehouden om zijn eventuele rechtverkrijgenden een recht op pensioen te bezorgen. Zijn vrouw overlijdt in 1954.

Hij gaat een tweede huwelijk aan met een persoon die geboren is in 1921; dit huwelijk wordt dus gesloten na de oppensioenstelling. Het leeftijdsverschil tussen beide echtgenoten bedraagt 21 jaar. Hij heeft drie kinderen (16, 15 en 12 jaar) uit dit tweede huwelijk ten laste

Indien deze ambtenaar zijn vrouw had mogen behouden, dan zouden de afhoudingen gediend hebben om voor zijn weduwe een pensioen te vestigen. Maar indien zijn tweede vrouw weduwe wordt, zal zij niet dezelfde voordelen kunnen genieten.

Wij staan hier voor een reëel sociaal probleem dat ten spoedigste moet worden opgelost.

Verscheidene suggesties zijn mogelijk :

1° afschaffing van de verdubbeling van de verminderingspercentages ; dat het huwelijk gesloten wordt vóór of na de pensionering heeft geen weerslag op de financiering van het overlevingspensioen; alleen het leeftijdsverschil heeft daarop een invloed.

Zowel de vrijgezellen als de gehuwde personeelsleden hebben immers hun hele loopbaan bijdragen betaald opdat hun eventuele weduwe een normaal overlevingspensioen kan genieten. Hetzelfde geldt voor de wezen;

2° de vermindering die krachtens de vigerende wetgeving wordt toegepast in verhouding tot het aantal huwelijksjaren wordt ongedaan gemaakt;

3° men aanvaardt dat het minimumbedrag van het weduwepensioen overeenstemt met 30 % van de laatste wedde (koninklijk besluit n° 255) of met het gemiddelde van de wedde der laatste 5 jaren (koninklijk besluit n° 254) en dat dit bedrag wordt uitgekeerd aan de weduwen die gedurende ten minste 10 jaar gehuwd waren en ongeacht het leeftijdsverschil;

4° men aanvaardt dat geen vermindering meer zal worden toegepast op het pensioen wanneer de weduwe de leeftijd van 55 jaar bereikt of van 50 jaar wanneer zij nog kinderen ten laste heeft.

par année de différence d'âge à partir d'un écart de dix années.

Ces pourcentages sont même doubles quand le mariage a eu lieu après la mise à la retraite.

La veuve peut ainsi arriver à n'avoir droit à aucune pension si la différence d'âge atteint ou dépasse vingt-cinq années.

Le législateur de 1958 a voulu éviter les abus comme le prévoyait déjà la loi de 1844 sur lesdites pensions.

On reconnaît maintenant que la rigueur de cette loi crée une injustice à l'égard de celles qui ont vécu et soigné durant de nombreuses années leur mari et surtout si des enfants sont nés de ce mariage.

Une réduction sensible ou même la suppression totale de la pension de ces veuves les fait passer brusquement d'une situation normale à un état de misère qui les fait tomber à charge d'autres services.

Voici un cas parmi d'autres :

Un agent de l'Etat né en 1900 et entré en fonction en 1919 est nommé fonctionnaire en 1925; il se marie en 1925 et est pensionné en 1953.

Pendant 33 ans il a subi les retenues réglementaires pour garantir une pension à ses ayants droit éventuels. Sa femme meurt en 1954.

Il épouse en secondes noces une personne née en 1921; ce mariage a donc lieu après la mise à la retraite. La différence d'âge entre les deux époux est de 21 ans. De ce second mariage, il a la charge de trois enfants (16, 15 et 12 ans).

Si ce fonctionnaire avait conservé sa première femme, les retenues effectuées auraient servi à alimenter une pension à sa veuve. En cas de veuvage, sa seconde femme ne pourra bénéficier des mêmes avantages.

Il s'agit là d'un problème social réel qui doit être résolu au plus tôt.

Plusieurs suggestions peuvent être avancées :

1° le doublement des pourcentages de réduction devrait être supprimé, car le fait que le mariage soit contracté avant ou après la mise à la retraite n'influe pas le financement de la pension de survie, mais uniquement la différence d'âge.

En effet, qu'il soit célibataire ou marié, l'agent a cotisé durant toute sa carrière pour que sa veuve éventuelle ait une pension de survie normale. Il en est de même des orphelins;

2° résorber la réduction applicable en vertu de la législation actuelle proportionnellement au nombre d'années de mariage;

3° admettre que le taux minimum de la pension de la veuve corresponde à 30 % du dernier traitement (arrêté royal n° 255) ou de la moyenne des traitements des 5 dernières années (arrêts royal n° 254) et que ce taux soit applicables aux veuves qui ont été mariées pendant 10 ans au moins, sans tenir compte de la différence d'âge;

4° admettre que la réduction sur la pension soit supprimée lorsque la veuve atteint l'âge de 55 ans ou 50 ans si elle a encore des enfants à charge.

**B) Afschaffing van de pensioenverhoging voor kinderen die de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben.**

De artikelen 9 en 10 van de koninklijke besluiten n<sup>o</sup>s 254, resp. 255 van 12 maart 1936 (*Belgisch Staatsblad* van 13 maart 1936) bepalen dat het weduwepensioen verhoogd wordt voor wettige kinderen beneden 18 jaar. In voorkomende gevallen kan de Minister van Financiën een verhoging verlenen voor het kind dat verkeert in de toestand als bedoeld bij artikel 6 van dezelfde koninklijke besluiten.

Dit artikel bepaalt dat de Minister het pensioen geheel of gedeeltelijk kan verlenen of laten behouden aan een wees die de leeftijd van 18 jaar bereikt heeft en ten gevolge van geestelijke of lichamelijke onvolwaardigheid in de onmogelijkheid verkeert in zijn onderhoud te voorzien.

Toen dit artikel werd opgesteld, was de kinderbijslag niet zo aanzienlijk als nu. Thans wordt kinderbijslag betaald voor ieder kind dat ten laste blijft omdat het verder studeert, en wel tot de leeftijd van 25 jaar. De wees van 18 jaar die verder kan studeren, blijft uitsluitend ten laste van zijn moeder.

Waarom worden een weduwe en een wees stiefmoederlijk behandeld, aangezien de verhoging van het overlevingspensioen voor deze laatste beperkt wordt tot 18 jaar?

De toestand van een wees, vergeleken met die van een kind dat zijn vader en zijn moeder nog heeft, is bijzonder onrechtvaardig.

Om dat te verhelpen volstaat het aan het tweede lid van de artikelen 9 en 10 van de koninklijke besluiten n<sup>o</sup>s 254 en 255 van 12 maart 1936, na de woorden « dat in de bij artikel 6 bedoelde toestand verkeert », de volgende tekst toe te voegen: « alsmede wanneer het bewijs geleverd wordt dat het kind dat de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, ten laste van zijn moeder blijft ».

De uitgaven die uit de goedkeuring van dit voorstel zouden voortvloeien, kunnen als volgt worden gedekt:

Thans stellen wij vast dat, krachtens de wet (zie artikel 2 van het koninklijk besluit n<sup>o</sup> 254, vervangen door artikel 32 van de wet van 5 augustus 1968), een ontslagnemend, ontslagen, afgedankt, afgezet of ontzet personeelslid dat ten minste vijf jaar dienst telt, de schriftelijke verbintenis kan aangaan, telkens een bijdrage te storten waarvan het percentage gelijk is aan dat voor de afhouding op de wedden, opdat het overlevingspensioen uitgekeerd wordt met aanrekening van de door de stortingen gedekte periode. Die verbintenis wordt voor een onbeperkte duur aangegaan, maar ze is van rechtswege verbroken wanneer de vrijwillige bijdragen gedurende zes maanden niet betaald zijn.

Wat mogelijk is voor de hierboven vermelde categorieën, moet a priori mogelijk zijn voor de burgerlijke of militaire personeelsleden die om enige andere reden tot het pensioen zijn toegelaten, en wel zonder toepassing van artikel 38 van de wet van 5 augustus 1968. In die welbepaalde gevallen zouden de bedoelde personen blijven bijdragen om hun eigen pensioen te financieren en het lot van hun eventuele weduwe te verbeteren, zonder dat de totale uitgaven worden verzwwaard.

Die financieringswijze zou kunnen worden toegepast voor de in dienst zijnde personeelsleden wier echtgenote ten minste tien jaar jonger is. Om een evenwicht te bereiken en te voorkomen dat het overlevingspensioen wordt verminderd, zou het percentage van de aanvullende vrijwillige bijdrage evenredig zijn met het leeftijdsverschil.

**B) Suppression de l'accroissement de pension dans le chef d'enfants qui ont atteint l'âge de 18 ans.**

Les articles 9 et 10 respectivement des arrêtés royaux n<sup>os</sup> 254 et 255 du 12 mars 1936 (*Moniteur belge* du 13 mars 1936) prévoient que la pension de veuve est augmentée du chef d'enfants légitimes âgés de moins de 18 ans. Le cas échéant, le Ministre des Finances peut accorder un accroissement du chef de l'enfant se trouvant dans la situation envisagée par l'article 6 des mêmes arrêtés royaux.

Cet article prévoit que le Ministre peut conserver ou attribuer tout ou partie de la pension à un orphelin ayant atteint l'âge de 18 ans et se trouvant, par suite d'infirmités mentales ou physiques, dans l'impossibilité de pourvoir à sa subsistance.

Quand cet article a été rédigé, les allocations familiales n'étaient pas aussi importantes qu'aujourd'hui. Actuellement, les allocations familiales sont versées pour tout enfant qui reste à charge parce qu'il est aux études jusqu'à l'âge de 25 ans. L'orphelin de 18 ans qui peut poursuivre ses études reste à la charge exclusive de sa mère.

Pourquoi, dès lors, pénaliser une veuve et un orphelin en réduisant à 18 ans la part de ce dernier dans le montant de la pension de survie?

La comparaison entre la situation de l'orphelin et celle de l'enfant qui a encore son père et sa mère fait ressortir une profonde injustice.

Pour y remédier, il suffirait d'ajouter au 2<sup>me</sup> alinéa des articles 9 et 10 des arrêtés royaux n<sup>os</sup> 254 et 255 du 12 mars 1936, après les mots: « dans la situation envisagée par l'article 6 », le texte suivant « ainsi que dans le cas où il est fait preuve que l'enfant ayant atteint l'âge de 18 ans, continue à rester à charge de sa mère ».

Les dépenses inhérentes à l'adoption de la présente proposition pourront être financées de la manière suivante:

Actuellement, nous constatons que légalement (voir article 2 de l'arrêté royal n<sup>o</sup> 254, remplacé par l'article 32 de la loi du 5 août 1968), un agent démissionnaire, démissionné, licencié, révoqué ou déchu qui compte au moins cinq années de services, peut souscrire l'engagement de verser chaque année une contribution dont le taux est égal à celui de la retenue opérée sur les traitements, afin que la pension de survie soit réglée en tenant compte de la période couverte par les versements. Cet engagement est souscrit pour une durée illimitée, mais il est résiliable de plein droit par le non-versement pendant six mois, des contributions volontaires.

Ce qui est possible pour les catégories citées ci-avant, devrait l'être a priori pour les agents civils ou militaires mis à la retraite pour quelque autre raison, et cela sans l'application de l'article 38 de la loi du 5 août 1968. Dans ces cas précis, les personnes en question continueraient à contribuer au financement de leur propre pension et à améliorer le sort de leur veuve éventuelle sans que la dépense totale soit alourdie.

Cette façon de concevoir le financement pourrait être applicable pour les agents en service dont l'épouse est plus jeune de dix ans au moins. Le pourcentage d'une contribution volontaire supplémentaire serait proportionnel à la différence d'âge afin d'établir l'équilibre et d'éviter ainsi toute réduction sur la pension de survie.

V. BARBEAUX.

## WETSVOORSTEL

Wijzigingen in het koninklijk besluit n° 254 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk Staatspersoneel en het daarmede gelijkgesteld personeel.

## Artikel 1.

Het tweede lid van artikel 9 van het koninklijk besluit, waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk Staatspersoneel en het daarmede gelijkgesteld personeel, wordt aangevuld met de woorden « evenals ingeval het bewijs wordt geleverd dat het kind, dat de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, ten laste van zijn moeder blijft ».

## Art. 2.

In artikel 11 van hetzelfde koninklijk besluit, zoals het werd gewijzigd door de wet van 30 april 1958, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1) Paragraaf 1 wordt aangevuld met wat volgt :

De in het 1<sup>ste</sup> en het 2<sup>de</sup> lid bepaalde verlagingen zijn niet van toepassing indien de duur van het huwelijk 20 jaar overtreft. De verlagingen worden met een vierde, met de helft of met drie vierde verlaagd naargelang de duur van het huwelijk 5, 10 of 15 jaar overtreft.

2) Paragraaf 2 wordt opgeheven en vervangen door hetgeen volgt :

§ 2 — De in § 1 bepaalde verlagingen zijn niet meer van toepassing zodra de weduwe de leeftijd van 50 jaar heeft bereikt, of van 55 jaar indien zij één of meer kinderen ten laste heeft.

## Art. 3.

Paragraaf 2 van artikel 14 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1951, wordt als volgt aangevuld :

« De bepalingen van artikel 11 zijn evenwel niet van toepassing :

- 1° indien de duur van het huwelijk 10 jaar overtreft;
- 2° zodra de weduwe de leeftijd van 55 heeft bereikt, of van 50 jaar indien zij één of meer kinderen ten laste heeft ».

Wijzigingen in het koninklijk besluit n° 255 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het leger en van de Rijkswacht.

## Art. 4.

Het tweede lid van artikel 10 van het koninklijk besluit n° 255 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het leger en van de Rijkswacht wordt aangevuld met de woorden : « evenals ingeval het bewijs wordt geleverd dat het kind, dat de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, ten laste van zijn moeder blijft ».

## PROPOSITION DE LOI

Modifications à l'arrêté royal n° 254 unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé.

## Article 1.

Le 2<sup>me</sup> alinéa de l'article 9 de l'arrêté royal modifiant le régime des pensions des veuves et orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé est complété par les mots : « ainsi que dans le cas où la preuve est fournie que l'enfant qui a atteint l'âge de 18 ans continue à rester à charge de sa mère ».

## Art. 2.

A l'article 11 du même arrêté royal, tel qu'il a été modifié par la loi du 30 avril 1958, les modifications suivantes sont apportées :

1) Le § 1 est complété par ce qui suit :

Les réductions prévues aux 1<sup>er</sup> et 2<sup>me</sup> alinéas ne sont pas applicables si la durée du mariage excède 20 ans. Les réductions sont diminuées d'un quart, de la moitié ou des trois quarts selon que la durée du mariage excède 5, 10 ou 15 ans.

2) Le § 2 est supprimé et remplacé par ce qui suit :

§ 2 — Les réductions prévues au § 1 ne sont plus applicables dès que la veuve atteint l'âge de 50 ans ou de 55 ans si elle a un ou des enfants à charge.

## Art. 3.

Le § 2 de l'article 14 du même arrêté royal, tel qu'il a été modifié par la loi du 14 juillet 1951 est complété par ce qui suit :

« Les dispositions de l'article 11 ne sont toutefois pas applicables :

- 1° si la durée du mariage excède 10 ans;
- 2° dès que la veuve a atteint l'âge de 55 ou de 50 ans, si elle a un ou des enfants à charge ».

Modifications à l'arrêté royal n° 255 unifiant le régime des pensions de veuves et d'orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie.

## Art. 4.

Le deuxième alinéa de l'article 10 de l'arrêté royal n° 255 modifiant le régime des pensions de veuves et orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie est complété par les mots : « ainsi que dans le cas où la preuve est fournie que l'enfant qui a atteint l'âge de 18 ans, continue à rester charge de sa mère ».

## Art. 5.

In artikel 12 van hetzelfde koninklijk besluit worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1) Paragraaf 1 wordt met het volgende aangevuld :

De in het 1<sup>ste</sup> en het 2<sup>de</sup> lid bepaalde verlagingen zijn niet van toepassing indien de duur van het huwelijk 20 jaar overtreft. De verlagingen worden met een vierde, met de helft of met drie vierde verlaagd naargelang de duur van het huwelijk 5, 10 of 15 jaar overtreft.

2) Paragraaf 2 wordt opgeheven en vervangen door hetgeen volgt :

§ 2. — De in § 1 bepaalde verlagingen zijn niet meer van toepassing zodra de weduwe de leeftijd van 50 jaar heeft bereikt, of van 55 jaar indien zij één of meer kinderen ten laste heeft.

## Art. 6.

Het eerste lid van § 2 van artikel 14 van hetzelfde koninklijk besluit wordt als volgt aangevuld :

« De bepalingen van artikel 12 zijn evenwel niet van toepassing :

— 1° indien de duur van het huwelijk 10 jaar overtreft;

— 2° zodra de weduwe de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt, of van 50 jaar indien zij één of meer kinderen ten laste heeft. »

15 oktober 1973.

## Art. 5.

A l'article 12 du même arrêté royal, les modifications suivantes sont apportées :

1) Le § 1 est complété par ce qui suit :

Les réductions prévues aux 1<sup>er</sup> et au 2<sup>me</sup> alinéas ne sont pas applicables si la durée du mariage excède 20 ans. Les réductions sont diminuées d'un quart, de la moitié ou des trois quarts selon que la durée du mariage excède 5, 10 ou 15 ans.

2) Le § 2 est supprimé et remplacé par ce qui suit :

§ 2. — Les réductions prévues au § 1 ne sont plus applicables dès que la veuve atteint l'âge de 50 ans ou de 55 ans, si elle a un ou des enfants à charge.

## Art. 6.

Le premier alinéa du § 2 de l'article 14 du même arrêté royal est complété par ce qui suit :

« Toutefois les dispositions de l'article 12 ne sont pas applicables :

— 1° si la durée du mariage excède 10 ans;

— 2° dès que la veuve a atteint l'âge de 55 ou de 50 ans, si elle a un ou des enfants à charge.

15 octobre 1973.

V. BARBEAUX.